

Πάμπλο Πικάσο, «Ο Μινώταυρος με μια νεκρή κατσίκα στο άνοιγμα μια σπηλιάς», 1936

Το Eurogroup, η συμφωνία και οι προοπτικές-3

του **Δημήτρη Κουσουρή**

Η αναδίπλωση της κυβέρνησης στην πρώτη μείζονα δοκιμασία της, με όρους που δύσκολα αφήνουν περιθώρια ακόμα και για βασικά μέτρα «αντιμετώπισης της ανθρωπιστικής κρίσης», ήταν μια εξέλιξη αναμενόμενη για όσους μπορούσαν να εκτιμήσουν νηφάλια τον συσχετισμό δύναμης και την τακτική των δανειστών. Εκείνο που ξάφνιασε ήταν η διαχείρισή της: οι θριαμβολογίες, η λειτουργία μιας κυβέρνησης που δεν λογοδοτεί σε όσους την ψήφισαν (ή έστω στους εκπροσώπους τους), η τακτική αλλαγής ορολογίας όχι όμως πολιτικής, χαρακτηρίστηκαν δικαίως ως στοιχεία ενός «αριστερού» newspeak, αποτελούμενου από τα «bullshit, στα οποία διαπρέπουν οι πολιτικάντηδες του ακραίου κέντρου», όπως σχολίασε ο Ταρίκ Αλί.

Παραμένει ωστόσο γεγονός πως η κυβέρνηση κατάφερε να «εξαγοράσει» πολύτιμο χρόνο. Για να απαντήσουμε στο ερώτημα ποιος θα κερδίσει και ποιος θα χάσει μέσα σ' αυτό τον χρόνο, μόνο ασφαλές κριτήριο είναι το κριτήριο της συγκεκριμένης πραγματικότητας και πράξης. Με βάση τους όρους της συμφωνίας του Eurogroup, βάση νομιμοποίησης της κυβέρνησης στο εγγύς μέλλον θα είναι όχι η κατάργηση ή ακύρωση των Μνημονίων, αλλά το φρενάρισμα της χειροτέρευσης των όρων ζωής της εργαζόμενης κοινωνικής πλειοψηφίας και η ελάφρυνση των συνεπειών για τα ασθενέστερα κομμάτια. Στον βαθμό που ο πυρήνας της επίθεσης στις εργατικές κατακτήσεις μένει άθικτος, απομένει μια σειρά μέτρων αστικοδημοκρατικού εκσυγχρονισμού με έμφαση στις πολιτικές δικαιωμάτων και διεύρυνσης των δημοκρατικών θεσμών που μετά από μια τριετία ακροδεξιάς διακυβέρνησης διαμορφώνουν μια ευρεία όσο και εύθραυστη συναίνεση· σε συνδυασμό με τη γραμμή πάση θυσία παραμονής στο ευρώ, φαίνεται να πραγματώνει την υπεσχημένη προεκλογικά «εθνική ομοψυχία», όπως δείχνουν οι ευχές του Άνθιμου, τα υπαρξιακά ερωτήματα του Ανδρέα Ανδριανόπουλου ή η εκλογή του Π. Παυλόπουλου ως Προέδρου της Δημοκρατίας.

Πολλοί σπεύδουν να παρουσιάσουν τα τόσα συμπτώματα ταχείας συστημικής μετάλλαξης του ΣΥΡΙΖΑ ως μια ρεαλπολιτική, που κερδίζει πολύτιμο χρόνο μέχρι το φθινόπωρο, οπότε μια νίκη των Podemos θα άλλαζε δραστικά τον πολιτικό συσχετισμό στους «θεσμούς» που αποφασίζουν για το μέλλον της χώρας. Πρόκειται για απλοϊκό τακτικισμό, που αγνοεί βασικές πτυχές της πραγματικότητας. Είναι γνωστό, π.χ., πως το μέγεθος του ελληνικού χρέους είναι αμελητέο για το συνολικό ΑΕΠ της ευρωζώνης. Το πραγματικό διακύβευμα είναι ο κίνδυνος ενός νέου πολιτικού Παραδείγματος, επιστροφής της Αριστεράς και αντεπίθεσης του εργατικού κινήματος. Η θρησκευτική προσήλωση της κυβέρνησης στην ευρωπαϊκή νομιμότητα ισοδυναμεί με άνευ όρων παράδοση, αφού, παραχωρώντας τον έλεγχο του νομοθετικού της

έργου, παραχωρεί στην ευρωπαϊκή ολιγαρχία τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει την Ελλάδα ως αντιπαράδειγμα για την αποφυγή εξάπλωσης του «ιού».

Πριν λίγα χρόνια, ο G. Daumenil και η D. Levy εκτιμούσαν πως, δεδομένης της υποχώρησης του παραδοσιακού εργατικού κινήματος, η κρίση του νεοφιλελευθερισμού θα λυθεί πιθανότατα με τη συγκρότηση ενός κεντροδεξιού συνασπισμού που θα επέβαλλε τη συμπίεση του κόστους εργασίας — ως αντιστάθμισμα της πτωτικής τάσης του κέρδους. Έκτοτε, η ξενοφοβία, η ισλαμοφοβία, ο εθνικισμός και ο ρατσισμός έχουν στρογγυλοκαθίσει στο κέντρο του πολιτικού συστήματος των ευρωπαϊκών δημοκρατιών σε Ανατολή και Δύση. Σε αυτό το τοπίο, η ύστατη δικαιολόγηση των συνθηκολογήσεων της κυβέρνησης επικαλείται την ανάγκη να αποτραπεί η επανάκαμψη της σαμαρικής ακροδεξιάς (πιθανώς με στήριξη ή συμμετοχή της Χρυσής Αυγής), που θα αποτελούσε ένα βήμα προς την εφιαλτική προοπτική επιστροφής του φασισμού σε ολόκληρη την ήπειρο. Με την ίδια λογική όμως, η μετάλλαξη μιας αριστερής κυβέρνησης σε εκδοχή της νεοφιλελεύθερης σοσιαλδημοκρατίας αποτελεί εγγυημένο δρόμο για την εξάπλωση του φασισμού.

Για την ώρα, το βασικό κέρδος έγκειται στο ότι το μέλλον έχει πάψει να κρέμεται ως απειλή πάνω από τα κεφάλια μας· γίνεται πάλι ένα ανοιχτό πεδίο δυνατοτήτων. Το πού θα πάει το πράγμα εξαρτάται από δυνάμεις πολύ ευρύτερες από τα σαραντατόσα μέλη της κυβέρνησης ή την όποια κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Το Eurogroup απέδειξε τα ασφυκτικά όρια τα οποία δημιουργεί η απουσία πλατιάς κινητοποίησης του κόσμου της δουλειάς, που θα διαμόρφωνε τους όρους για μια συντεταγμένη έξοδο από την ευρωζώνη υπό τον έλεγχο και την ηγεμονία των σωματείων και των οργανώσεων του. Η δήλωση του υπουργού Οικονομικών πως «οι Έλληνες που διαδηλώνουν δε θέλουν χρήματα και δουλειά, αλλά αξιοπρέπεια» αποτελεί απόσταγμα μίας κατεξοχήν αστικής αντίληψης για την πολιτική και μας θυμίζει μια θεμελιώδη ιστορική ιδιαιτερότητα: μια κυβέρνηση της Αριστεράς χωρίς ανάπτυξη του οργανωμένου εργατικού κινήματος.

Άραγε, η έκβαση του ελληνικού ζητήματος θα αποτελέσει όχημα για μια αποκατάσταση της μεταλλαγμένης σοσιαλδημοκρατίας, μια επιστροφή του κεϋνσιανισμού με ένα νέο New Deal ή την αναγέννηση των εργατικών αγώνων και την επιστροφή των «επικίνδυνων τάξεων» στο προσκήνιο; Προς στιγμήν, καθένας δικαιούται να αντιλαμβάνεται το ζήτημα κατά το δοκούν. Ας μην ξεχνάμε, ωστόσο, πως οι κυβερνήσεις της Αριστεράς στην Ευρώπη συχνά δεν είχαν αίσιο τέλος και πως η κρίσιμη μεταβλητή ήταν η δυνατότητα του οργανωμένου εργατικού κινήματος να επιβάλλει την ατζέντα του και να βαρύνει αποφασιστικά στον γενικό συσχετισμό δύναμης. Το στοίχημα, λοιπόν, θα κριθεί στην ανασυγκρότηση του δημόσιου χώρου, στις πλατείες, στις γειτονιές και, κυρίως, στους χώρους δουλειάς. Θα εξαρτηθεί από το αν το κίνημα των εργαζομένων καταφέρει να ξεπεράσει τη διάλυση και τα όρια του εργοδοτικού συνδικαλισμού, να εντάξει τους άνεργους και τους μετανάστες στα σωματεία, να συντονίσει την πάλη τους με τις ταξικές δυνάμεις στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Και, επίσης, να διευρύνει στην πράξη τη δημοκρατία και να διεκδικήσει αυτοτελή πολιτική έκφραση, συγκροτώντας στοιχεία ενός προγράμματος για την ανατροπή της κυριαρχίας του διεθνούς χρηματιστικού κεφαλαίου και τον κοινωνικό έλεγχο της παραγωγής.

Ο Δημήτρης Κουσουρής είναι ιστορικός.

Πηγή: enthemata.wordpress.com